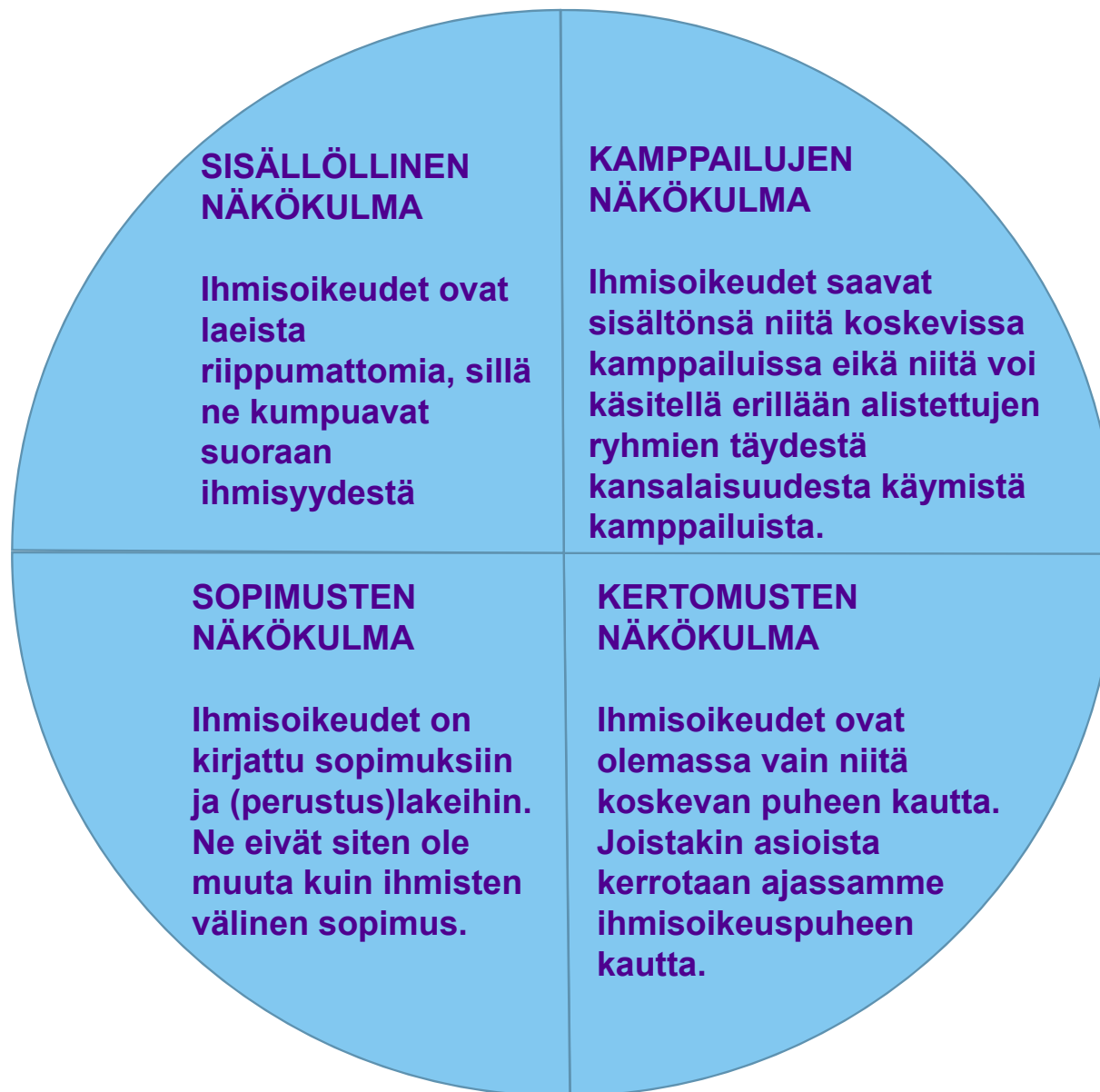

Ihmisoikeudet

Pauli Rautiainen

julkisoikeuden apulaisprofessori, Tampereen yliopisto

Ihmisoikeuksiin ei ole yhtä näkökulmaa

Mitä valtiosopimuksia / lakeja on olemassa?

- Katsotaan lakikirjasta kulloinkin voimassa oleva oikeus.

Miten valtiosopimuksia / lakeja tulkitaan?

- Kaiken ytimessä on Wienin valtiosopimusoikeutta koskeva yleissopimus.

Onko valtiosopimuksia / lakeja rikottu?

- Tämä selviää lainkäyttömenettelyssä syyttömyysolettamaa kunnoittaen.

Kyllä juristi tietää...

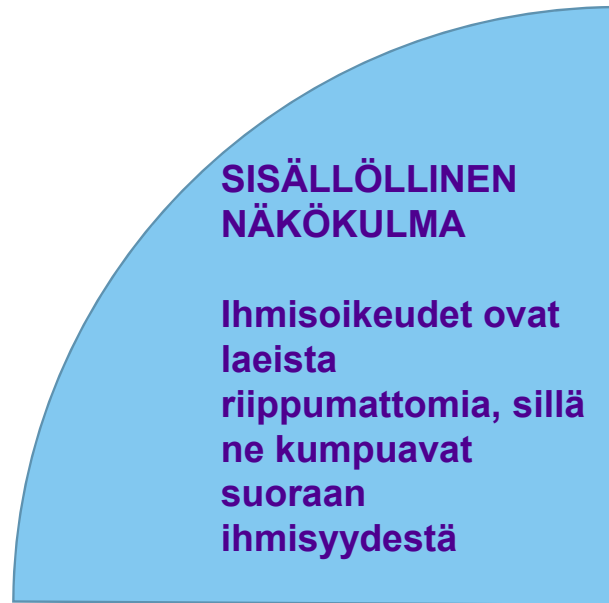
SOPIMUSTEN NÄKÖKULMA

Ihmisoikeudet on kirjattu sopimukseen ja (perustus)lakeihin. Ne eivät siten ole muuta kuin ihmisten välinen sopimus.

Valtiot luovat poliittisissa prosesseissaan ihmisoikeuksia, jotka ovat niiden oikeudeksi jäädyttämää politiikkaa. Ihmisoikeudet toteutuvat oikeusvaltion rakenteissa.

Oikeuslaitos tarjoaa ihmisille jälkikäteistä oikeussuojaa, kun heidän ihmisoikeuksiaan on loukattu.

Kyllä filosofi
tietää...

Ihmisoikeudet kumpuavat ihmisyydestä ja ovat siten poliittisesta prosessista ja sen oikeudeksi jäädyttämistä laeista ja sopimuksista irrallaan. Niistä ei saada kuin osittain tietoa oikeutta ja politiikkaa tarkastelemalla, pikemminkin niissä on kyse oikeuden ja politiikan kritiikin työkaluista.

Mitä ovat oikeudenmukaisuus ja hyvä elämä?

- Erilaiset teoriat (vrt. esim. Rawlsin ja Senin oikeudenmukaisuusteorioita) johtavat erilaiseen ihmisoikeuskäsitykseen.

Kuinka hyvin lait / sopimukset ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisia?

- Oikeus toteuttaa aina ihmisoikeuksia (oikeudenmukaisuutta ja hyvää elämää) epätäydellisesti ja on filosofiselle kritiikille altis.

Ketkä puhuvat ihmisoikeuksista ja miten ja miksi?

- Ihmisoikeuspuhe on erilaista esimerkiksi Boltanskin ja Thévenot'n jäsentämässä erilaisissa oikeuttamisen maailmoissa: teollisuuden maailmassa arvostetaan ennakoitavuutta ja suunnitellaan, inspiraation maailmassa innovoidaan, kodin maailmassa ylläpidetään julkisen ja yksityisen erottelua, maineen maailmassa huomioidaan ulkopuolisten katse, markkinoiden maailmassa ihminen on tavarakuvielman piirissä, kansalaisuuden maailmassa ihmisten välillä on eroja.

Ihmisoikeuspuhe on yksi ajallemme ominainen puhuntatapa. Sitä käytetään esimerkiksi oikeuttamaan jotakin toimintaa, luomaan mielikuvia ja identiteettiä. Ihmisoikeuspuheella on sille ominainen kertomuksellinen rakenne ja toimijoilla on erilainen kyky hallita asioiden kehystämistä ihmisoikeuspuheella. Ihmisoikeuspuhe ei välttämättä kerro mitään toiminnasta.

KERTOMUSTEN NÄKÖKULMA

Ihmisoikeudet ovat olemassa vain niitä koskevan puheen kautta. Joistakin asioista kerrotaan ajassamme ihmisoikeuspuheen kautta.

Paljon puhetta, mutta...

Erilaiset alistetut ryhmät kamppailevat ihmisoikeuksien avulla täydestä sosiaalisesta kansalaisuudesta / heihin kohdistuvan sarron vähenemisestä. Ihmisoikeudet saavat sisältönsä näissä kamppailuissa, joista ne voivat politiikkaprosesseissa jäätää oikeudeksi tai muodostua ihmisoikeuspuheeksi. Oikeudella ja ihmisoikeuspuheella on kuitenkin vain välinearvo kamppailuissa ja siksi politiikkaprosessien omistajuus kuuluu heille, jotka kamppailevat.

KAMPPAILUJEN NÄKÖKULMA

Ihmisoikeudet saavat sisältönsä niitä koskevissa kamppailuissa eikä niitä voi käsitellä erillään alistettujen ryhmien täydestä kansalaisuudesta käymistä kamppailuista.

”Ei mitään meistä ilman meitä...”

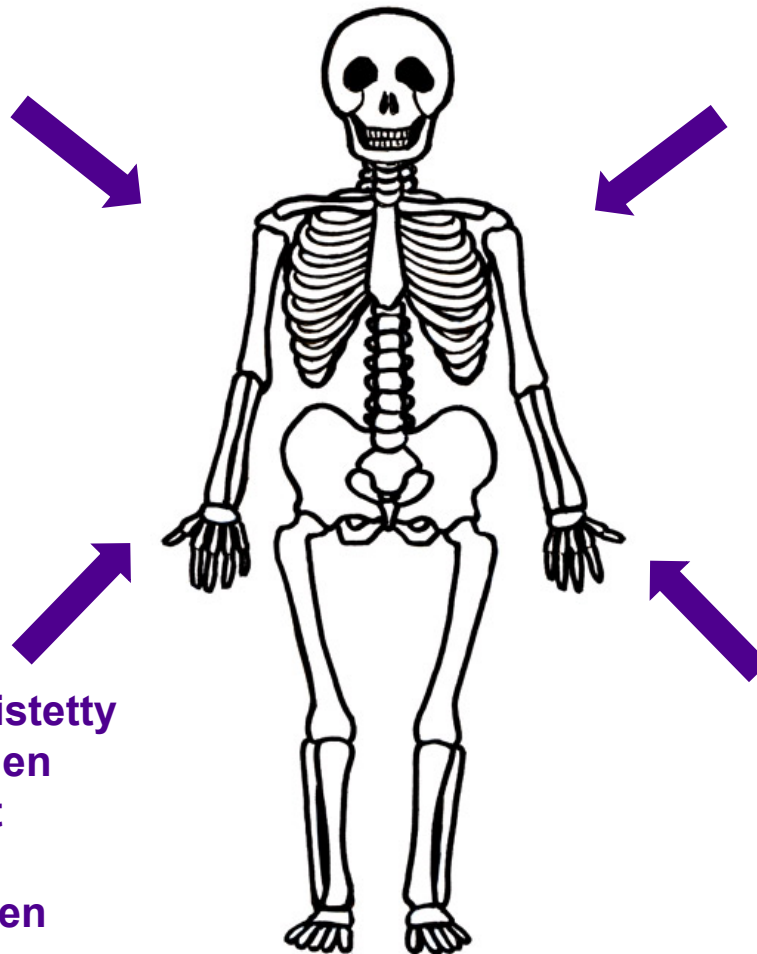
Ketkä kamppailevat ihmisoikeuksista ja miten ja miksi?

- Kiinnitettävä huomio polkuriippuvuuksiin: miten tietyllä sosio-historiallisella hetkellä vallitseva politiikkatila on syntynyt?
- Kiinnitettävä huomio mahdollisuuksiin: mikä on mahdollista tietyssä sosio-historiallisessa hetkessä vallitsevassa politiikkatilassa?
- Millaista kamppailua konkreetisti politiikkatilassa käydään?

IHMINEN IHMISOIKEUKSIEN HALTIJANA

Ihmisoikeudet ovat kiinteä osa häntä ja ne hahmottuvat hänen hyvän elämänsä kautta (sisällöllinen näkökulma)

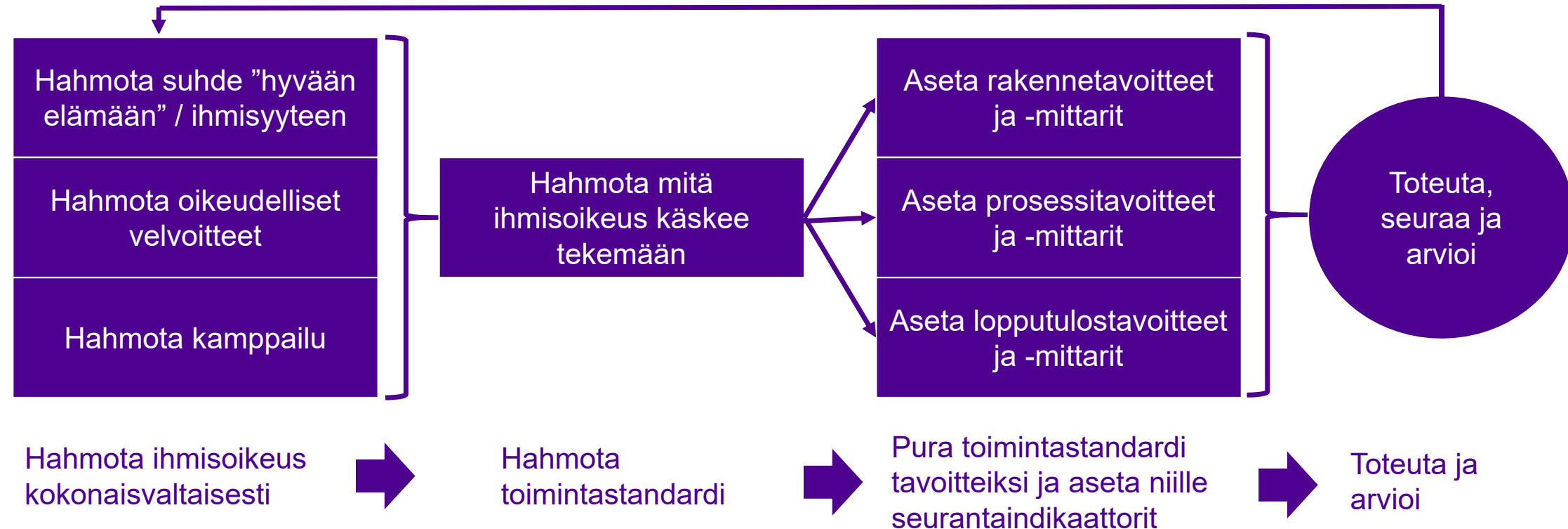

Kun hän on sarron kohteena, ihmisoikeudet ovat väline, jolla hän kamppailee tuota sortoa vastaan yhteisessä rintamassa muiden sorrettujen kanssa.

Hänet on normatiivisesti yksilöllistetty ihmisoikeuksien haltijaksi ja hänen tulee toimia kuten ihmisoikeudet häneltä vaativat ja olla ihmisoikeusvaatimusten mukainen (sopimusten näkökulma)

Hänestä puhutaan hänen ihmisoikeuksiensa kautta.

IHMISOIKEUSPERUSTEINEN TOIMINTA

Työskentelyn ytimessä on toimijoiden laajapohjainen (eri intressiryhmien osallisuutta kunnioittava) keskustelu, joka perustuu hyvälle tietopohjalle ja ymmärrykselle siitä, mikä on tietyn sosio-historiallisen hetken politiikkatilassa mahdollista.

Kiitos!